

Є. Проворова,

професор кафедри теорії та методики постановки голосу
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,
доктор педагогічних наук, доцент
ev.provorova@gmail.com

ORCID iD 0000-0003-2337-0082

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено проблемі вдосконалення методичної компетентності вчителів музики в закладах загальної середньої освіти шляхом чітко продуманої системи внутрішньошкільної методичної роботи. Запропоновано визначення таких понять, як «професійна компетентність вчителя музики», «методична компетентність учителя музики», з'ясовано функції методичної роботи в закладі загальної середньої освіти, критерії оптимальності результатів методичної роботи вчителя. Подано характеристику традиційних та інноваційних методів, форм і технологій удосконалення методичної компетентності вчителів музики в закладі загальної середньої освіти.

Ключові слова: професійна компетентність, методична компетентність, методична робота, учитель музики, заклади загальної середньої освіти.

© Проворова Є., 2020

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020

Вступ. У сучасних умовах докорінного реформування системи освіти України нагального розв'язання потребує проблема оновлення та оптимізації системи методичної підготовки педагогічних працівників. Особливої актуальності набувають питання удосконалення методичної компетентності вчителя музичного мистецтва в закладі загальної середньої освіти, що охоплює здатність особистості набувати нових знань і вмінь протягом життя, формувати особистісні якості та цінності, потрібні для професійної діяльності відповідно до нових суспільних вимог.

У процесі внутрішньошкільної методичної роботи здійснюється підвищення наукового рівня вчителя, його підготовка до засвоєння змісту нових програм і технологій їх реалізації; постійне ознайомлення з досягненнями психолого-педагогічних дисциплін і методик викладання; вивчення і впровадження в шкільну практику педагогічно цінного вітчизняного та зарубіжного досвіду; творче виконання перевірених рекомендацій; збагачення новими методами і засобами навчання; вдосконалення навичок самоосвітньої роботи вчителя; надання йому кваліфікованої допомоги з теорії та практичної діяльності.

З огляду на вищезазначене, **метою статті** є висвітлення особливостей удосконалення методичної компетентності вчителів музики в закладах загальної середньої освіти шляхом чітко продуманої системи внутрішньошкільної мето-

дичної роботи. **Завданням** цієї статті є: уточнити сутність понять «професійна компетентність учителя музики», «методична компетентність учителя музики», з'ясувати функції методичної роботи в закладі загальної середньої освіти, критерії оптимальності результатів методичної роботи вчителя, подати характеристику традиційних та інноваційних методів, форм і технологій удосконалення методичної компетентності вчителів музики.

Аналіз сучасних досліджень. На сьогодні питанням методичної підготовки вчителів музики приділяється належна увага з боку науковців. Теоретико-методологічні основи підготовки учителів музики закладають фундаментальні праці Е. Абдулліна, Л. Арчажникової, Л. Бочкарьової, І. Зязюна, А. Козир, О. Олексюк, О. Отич, В. Орлова, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Ростовського, О. Хижної, О. Шевнюк, В. Шульгіної, О. Щолокової та інших. Сучасні наукові концепції з проблем взаємодії педагогічної та виконавської майстерності висвітлені в працях В. Белікової, М. Давидова, О. Маркової, В. Москаленка тощо. Питання формування професійної компетентності, зокрема методичної, досліджувались такими ученими, як: Н. Андрійчук, С. Барвік, Т. Бодрова, Л. Пастушенко та іншими.

Попри це, багато аспектів проблеми удосконалення методичної компетентності вчителя музичного мистецтва в закладі загальної середньої

освіти залишилося поза увагою дослідників, що негативно позначається на якості музично-педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні держава покладає великі сподівання на тих, хто працює з дітьми, доручивши їм закласти фундамент свого майбутнього — навчити, виховати, всебічно розвинути, сформуванати особистість — людину, творця, господаря своєї долі, патріота і громадянина. Таке завдання може виконати тільки висококваліфікований, творчо працюючий педагог, професіонал своєї справи.

Існують різні психологічні та педагогічні підходи, що розкривають поняття «професіоналізм». Зокрема, В. Сластєнін трактує педагогічний професіоналізм як позначення рівнів кваліфікації педагога-практика. Близьким до поняття «професіоналізм» учений вважає поняття «майстерність» (Сластєнін В.А., 1973, с. 30). У сучасній педагогіці педагогічна майстерність розглядається з позицій різних підходів і розуміється як: комплекс властивостей і якостей особистості вчителя, що забезпечують ефективність педагогічної діяльності на рефлексивній основі; система професійних компетентностей педагога; технологія педагогічної дії; найвищий рівень педагогічної діяльності тощо (Зязюн І., Крамущенко І., Кривонос І., 2008; Поташник М.М., 1997).

Таким чином, «учитель-професіонал» — це фахівець, що має високий рівень професійної діяльності, свідомо змінює та розвиває себе в процесі роботи, здійснює свій індивідуальний творчий внесок у професію, стимулюючи в суспільстві інтерес до результатів своєї роботи (Калашин В.Ф., 2014, с. 72).

Здійснити ці завдання неможливо без сформованої та постійно удосконалюваної професійної компетентності, яку розуміємо як цілісну характеристику особистості фахівця із сформованим набором компетенцій, які дозволяють йому результативно виконувати свої професійні функції, постійно оновлювати і збагачувати свої знання, формувати нові вміння й навички відповідно до рівня розвитку науки і техніки, бути готовим до суспільних змін, отримувати задоволення від своєї професійної діяльності.

Досліджуючи професійну компетентність учителя, М. Криштанович виділяє такі її види: спеціальну — знання дисципліни, що викладається; методичну — знання, вміння й навички з методики викладання; психолого-педагогічну — психолого-педагогічні основи викладання; диференційовано-педагогічну — урахування мотивів, здібностей, спрямованості тих, кого навчають; аутопсихологічну як рефлексію педагогічної діяльності; загальнокультурну; комунікативну; діагностичну; особистісну; компетенцію у сфері інформаційних технологій (Криштанович М., 2018).

Як зазначає Л. Пастушенко, ефективність розвитку і вдосконалення професійної компетентності у вчителя музики істотно залежить від теоретичної, практичної та психологічної підготовленості особистості, особистісних, професійних та індивідуально-психічних якостей, розуміння мети й специфічних особливостей творчої діяльності (Пастушенко Л.А., 2017, с. 31). На думку дослідника, основу професійної компетентності вчителя музики становить спеціальна (загальнопедагогічна, диригентська, інструментальна, вокальна, виконавська, музикознавча, дослідницька), соціальна й особистісна підготовка (Пастушенко Л.А., 2017, с. 42).

Утім, на наш погляд, до названих складників необхідно додати методичну підготовку, спрямовану на розвиток і вдосконалення методичної компетентності, яку в загальних рисах визначають як багатокомпонентну систему, що включає знання, вміння та навички, практичний досвід у галузі методики, готовність та спроможність ефективно розв'язувати стандартні та проблемні методичні завдання та здатність до творчої самореалізації і постійного самовдосконалення (Цимбалюк Я.С., 2011, с. 257).

У свою чергу, методичну компетентність педагога-музиканта тлумачать як інтегральну характеристику особистості, що визначає здатність вирішувати професійні завдання в ситуаціях реальної практичної музично-освітньої діяльності та відповідає основним видам методичної діяльності вчителів музики (проективній, організаційній, комунікативній, гностичній, дослідницькій, інтегративній, рефлексивній), а також є сукупністю таких компонентів як: орієнтаційний (фахова спрямованість), когнітивний (методичні знання), операційно-діяльнісний (методичні вміння), особистісний (фахово значимі особистісні якості) та соціально-поведінковий (досвід) (Бодрова Т.О., 2017, с. 34).

Удосконаленню методичної компетентності вчителів музики в закладах загальної середньої освіти сприятиме чітко продумана система внутрішньошкільної методичної роботи, яка виконує ряд важливих функцій. Зокрема, М. Поташник і В. Лазарев називають основними функції планування, організації, керівництва та контролю. Т. Шамова та Ю. Конаржевський акцентують увагу на функціях цілепокладання, педагогічного аналізу, інформаційного забезпечення та обліку. П. Третяков визначає шість функцій: інформаційно-аналітичну, мотиваційно-цільову, планово-прогностичну, регулятивно-корекційну та організаційно-виконавчу. І. Жерносек та А. Єрмола, досліджуючи методичну роботу з позиції управління цим процесом, виділяють такі функції: планування, організація, діагностична, прогностична, модельована, компенсаторна, відновлювальна, корекційна, координаційна, про-

пагандистська, контрольна-інформаційна. С. Азаріашвілі до функцій науково-методичної роботи відносить: інформаційно-інструктивну, навчальну; надання допомоги педагогам у науковому осмисленні та проектуванні своєї педагогічної діяльності, її перспектив та шляхів удосконалення; узагальнення, пропаганда та поширення перспективного педагогічного досвіду; стимулювання педагогічної самоосвіти та педагогічної творчості.

Ми погоджуємося з думкою Л. Ващенко, яка у своєму монографічному дослідженні виділяє такі функції методичної роботи вчителя.

1. Функція планування. Ця функція є проєкцією на майбутнє методичної діяльності для досягнення уявної мети, перетворення інформації про майбутнє на директиви для цілеспрямованої методичної діяльності.
2. Організаційна функція. Цю функцію здійснюють через реалізацію планів методичної роботи, підвищення кваліфікації на всіх рівнях і в усіх формах.
3. Діагностична функція. Визначення якості наявної методичної компетентності — необхідна умова для прогнозування підвищення кваліфікації на найближчу й далеку перспективу, вдосконалення системи методичної роботи.
4. Прогностична функція. Прогнозування — наукове дослідження особливого роду, предметом якого є не лише тенденції, але й перспективи розвитку певного педагогічного явища.
5. Моделювальна функція. Ця функція полягає в розробці, формуванні й впровадженні моделей педагогічно цінного досвіду, їхньої експериментальної перевірки, після якої вони можуть бути використані як зразки для впровадження.
6. Коригувальна функція, яка спрямована на виправлення в діяльності вчителя недоліків, пов'язаних із використанням застарілих методик, які не відповідають новим вимогам, умовам і можливостям суспільства (Ващенко Л.М., 2005).

У контексті нашого дослідження розглянемо критерії оптимальності результатів методичної роботи вчителя.

1. Критерій результативності. Цей критерій можна вважати достатнім, якщо результати освіти, виховання та розвитку школярів, що навчалися в певних педагогів, зростають, досягають оптимального для кожного з учнів рівня або наближаються до нього за відведений час, без перевантаження учнів.
2. Критерій раціонального витрачання часу й економічності. Цього критерію досягають

там, де зростання майстерності вчителя, що сприяє оптимізації навчання та виховання, відбувається за різного витрачання часу і сил на методичну роботу та самоосвіту, без перевантаження вчителів.

3. Критерій задоволення вчителя своєю працею. Критерій можна вважати достатнім, якщо присутня така творча атмосфера та морально-психологічний клімат, за яких установлюється мотивація творчої, ініціативної, самовідданої праці як вчителя, так і учнів.
4. Критерій дієвої методичної роботи, її реальної стимулювальної діяльності. Передбачає наявність задоволення вчителем процесом і результатом своєї роботи, оптимальний рівень його творчого самопочуття, душевного комфорту (Старченко К., 2007, с. 59–60).

Ми поділяємо думку Л. Василькової, Г. Горської, І. Жерносек, М. Поташник, Б. Тевліна ін., які вважають, що лише оптимальна модель внутрішньошкільної методичної роботи може забезпечити якісно новий, вищий рівень професійного зростання вчителя, формування та збагачення його педагогічної культури, продукування нових педагогічних ідей і технологій, трансформування в педагогічну практику перспективного педагогічного досвіду. Розв'язання вищезазначених проблем сприятиме модернізації системи внутрішньошкільної методичної роботи.

Один із головних важелів модернізації методичної роботи є опанування новими педагогічними технологіями. На наш погляд, найбільш цікаві серед них такі:

- 1) проєктна технологія. Індивідуальне, групове, колективне проєктування — створення інтелектуального продукту навчально-виховної праці;
- 2) технологія профільного навчання. Організація роботи з розвитку особистості, яка свідомо обирає поглиблене вивчення групи профільних предметів та навчається визначати головне у вивченні непрофільних предметів;
- 3) особистісно зорієнтовані технології. Організація роботи «вчитель — учень» як суб'єкт-суб'єктної діяльності з урахуванням індивідуальних, пізнавальних, міжособистісних, референтних особливостей учнів;
- 4) дидактоцентричні технології. У центрі уваги «вчителя — учня» — дидактичні засоби навчання, формування вміння навчатися, технологічні аспекти вивчення нового, застосування набутих знань у типовій та нетиповій ситуації, самоперевірка та самооцінювання навчальної діяльності;
- 5) політехнології. Об'єднання різних технологій, обраних та поєднаних відповідно до умов колективу, особистості;

- 6) технологія кооперативного навчання. Організація навчально-групової роботи, де учні допомагають навчатися одне одному;
- 7) інтерактивні технології. Спеціально організована діяльність учнів, спрямована на навчальне спілкування, взаємодію, діалог у парах, групах;
- 8) технологія розвитку критичного мислення. Спеціально організована діяльність учнів, спрямована на розвиток умінь працювати з навчальними текстами;
- 9) використання комп'ютерних технологій навчання. Спеціально організована діяльність учнів, побудована за допомогою комп'ютерних технологій, можливостей мультимедійних технологій, можливостей інтерактивної дошки тощо.
- 10) рекреаційна. Здоров'язберігаюча технологія, в основі якої лежить збереження здоров'я дитини — фізичного, психічного, інтелектуального;
- 11) технологія диференційованого навчання. Організація роботи з різними групами учнів за рівнем навченості (Волканова В., 2010).

Удосконалення професійного зростання вчителів музики досягається за рахунок безперервного і систематичного підвищення їх професійного рівня, яке являє собою: надання практичної допомоги педагогам у питаннях удосконалення теоретичних знань і підвищення педагогічної майстерності; підвищення професійного рівня через діяльнісно-проектну роботу (робота в творчих групах та групах педагогічної майстерності; робота в складі методичних об'єднань; формування власної траєкторії розвитку педагогічної майстерності; формування вмінь щодо дисемінації власного досвіду); впровадження продуктивних інформаційних технологій, що сприяють розвитку інноваційної діяльності педагогів й учнів через щорічне покращення матеріально-технічної бази школи; удосконалення системи роботи щодо охорони безпеки через створення безпечних умов як для фізичного розвитку, так і психічного.

Серед шляхів оптимізації методичної роботи можна визначити: подолання формалізму, надмірної регламентації, категоричності, волютаризму («роби тільки так», «треба тільки це...») в практиці проведення методичних заходів, у визначенні керівниками шкіл і вищими інстанціями «нових» обов'язкових методичних форм і, натомість, реальне забезпечення здійснення принципів організації змісту методичної роботи, впровадження досягнень кращого педагогічного досвіду та наукових ідей у практику.

У закладах загальної середньої освіти доцільно використовувати інтерактивні форми та інноваційні технології організації діяльності

методичних підструктур, а саме: консиліум, діалог, «круглий стіл», методичний ринг, аукціон педагогічних ідей, ділову гру, тиждень педагогічних наук, педагогічну майстерню, майстер-класи, педагогічну мозаїку, творчу лабораторію, дискусію-акваріум, дебати, форум, «мозкову атаку», «мозаїку», метод «Прес», брейн-ринг, творчий звіт, конкурс методичних ерудитів, проблемний стіл, методичну кав'ярню, методичний турнір, «Мікрофон», «Синтез думок», методичну світлицю, бліц-інтерв'ю, обмін думками, методичний банк ідей, творчий портрет учителя та інші.

Завдяки використанню таких інтерактивних форм вчителі музичного мистецтва можуть ділитися методичними напрацюваннями; прослуховувати сучасні та класичні твори та вирішувати під час розкриття яких тем уроків можна використовувати означений музичний твір; складати характеристику музичного твору для різних вікових груп; складати оркестровий супровід (шумові інструменти) для виконання учнями тієї чи іншої п'єси; робити вибірку музичних творів для прослуховування, що поєднані з тією чи іншою п'єсою єдиним змістом; виділяти в п'єсі тематичний план і прослідкувати його динамічний розвиток; розробляти музично-ритмічні рухи для навчальних занять; обговорювати наочні дидактичні посібники, схеми, наочні таблиці; створювати словник емоційних характеристик; вигадувати музично-ритмічні рухи для подальшого їх використання на уроці; брати участь та організовувати відкриті концерти вчителів та їх вихованців, виступи у шкільних аудиторіях; планувати ігрові ситуації для організації пісенної творчості дітей, інсценування, драматизації.

Для педагогів-початківців доречним буде також організація проблемних лекцій з питань особливостей проведення уроків музики в початкових класах або з проблем використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі — ІКТ) на уроках музичного мистецтва.

Упровадження ІКТ у методичну роботу школи нині стає необхідністю, адже інформаційне суспільство потребує інформаційної культури від кожного його члена. Основними напрямками методичної роботи з використання ІКТ є: створення методичної бази та обладнання кабінетів (підключення до Інтернету, наявність принтерів, сканерів); організація й проведення навчальних занять для вчителів-предметників із напрацювання навичок роботи із сучасними операційними системами й прикладним програмним забезпеченням; підготовка матеріалів методичного характеру (пам'ятки, схеми, рекомендації); поширення кращого педагогічного досвіду; створення галереї-презентації творчих учителів школи, на якій збираються матеріали діяльності вчителя, що розкривають його педагогічну майстерність і творчий потенціал.

Отже, використання ІКТ виводить організацію методичної роботи школи на новий, більш ефективний рівень, що відповідно позитивно впливає на освітній процес школи і сприяє постійному творчому зростанню вчителів.

Опанування методики впровадження ІКТ на уроках музичного мистецтва дозволить учителю вирішити проблему дефіциту наочного приладдя; організувати якісне відтворення звуку; проводити віртуальні екскурсії по музеях світу, подорожувати по країнах та епохах, знайомлячись із кращими зразками музичного мистецтва, виконавцями, з різноманітними стилями і напрямками; використовувати ППЗ (Педагогічний програмний засіб «Музичне мистецтво»); створювати презентації Microsoft PowerPoint; використовувати комп'ютер як засіб для демонстрації наочності (твори живопису, портрети композиторів, тощо); прослуховувати музичні твори різних форматів; організовувати виконання пісень карооке; демонструвати фрагменти відеофільмів; проводити групове та індивідуальне опитування учнів (тестування, кросворди, тощо).

Демонстраційний зоровий ряд виконує функцію емоційно-естетичного фону сприйняття музики. Основою розвитку музичного мислення дітей стає неоднозначність їхнього сприйняття, множинність індивідуальних трактувань, розмаїтість варіантів «відчуття» («бачення») кон-

кретних музичних творів, що дозволяє учням установлювати різноманітні інтонаційно-образні зв'язки музики з історією, літературою, різними видами образотворчого мистецтва, архітектурою, скульптурою, художньою фотографією тощо (Криворучко Т.М., 2014).

Послідовне й систематичне використання на уроках музичного мистецтва комп'ютерних технологій якнайповніше реалізує можливості сучасних засобів навчання, полегшує контроль за творчим розвитком учнів, формує спеціалізовані знання в процесі навчання учнів у музиці, є важливим кроком до виховання гармонійної, всебічно розвиненої особистості XXI століття.

Висновки. Таким чином, чітко продумана система методичної роботи в закладі загальної середньої освіти із застосуванням як традиційних, так й інноваційних методів і форм роботи, надасть широкі можливості для удосконалення методичної компетентності вчителя музики, усуне можливі недоліки базової освіти, стимулюватиме педагога до постійного оновлення знань, формування нових компетентностей відповідно до науково-технічного й загальнокультурного розвитку сучасного суспільства.

До перспектив подальших розвідок у цьому напрямі відносимо розробку системи внутрішньошкільної методичної роботи з новопризначеними вчителями музики із застосуванням модернізованого інституту наставництва.

ДЖЕРЕЛА

1. Бодрова Т.О. Методична підготовка майбутніх учителів музики в контексті універсальних принципів загальної та мистецької освіти. *Innovative processes in education: Collective monograph*. AMEET Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. P. 26–39. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/12976/1/Bodrova%202017%2C%20%20Poland.pdf>
2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія. Київ: Тираж, 2005. 380 с.
3. Волканова В. Організація методичної роботи. Київ: Шк. світ, 2010. 128 с.
4. Зязюн І., Крамущенко І., Кривонос І. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І.А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і перероб. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
5. Калошин В. Ф. Психологічні аспекти підвищення професійної педагогічної компетентності. *Управління школою*. 2014. № 7–9 (415–417). С. 68–75.
6. Криворучко Т.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва. *Технології фахової майстерності: інновації в сучасній освіті*. URL: <http://timso.koiippo.kr.ua/hmura10/vykorystannya-informatsijno-komunikatsijnyh-tehnolohij-na-urokah-muzychnohomystetstva/>
7. Криштанович М. Особливості структури формування професійної компетентності майбутнього учителя. *Молодь і ринок*. 2018. № 8 (163). С. 22–25. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.141862>.
8. Пастушенко Л.А. Педагогічна технологія розвитку професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих мистецьких навчальних закладах: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Рівне, 2017. 244 с.
9. Поташник М.М. Управление современной школой (в вопросах и ответах): пособие для руководителей общеобразовательных учреждений и органов образования. Москва: Новая школа, 1997. 47 с.
10. Сластенин В.А. К вопросу о профессионализме учителя общеобразовательной школы. *Сов. педагогика*. Москва, 1973. № 5. С. 28–31.

11. Старченко К. Научно-методическая работа с учителями. *Дир. шк.* 2007. № 11. С. 57–61.
12. Цимбалюк Я.С. Структура методической компетентности учителя. *Наука і освіта: наук.-практ. журнал ПНЦ НАПН України.* 2011. № 4. С. 457–460. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/4_2011/58.pdf

REFERENCES

1. Bodrova, T. O. (2017). *Metodychna pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzyky v konteksti universalnykh pryntsyviv zahalnoi ta mystetskoï osvity* [Methodical Training of Future Music Teachers in the Context of Universal Principles of General and Art Education]. *Innovative Processes in Education: collective monograph.* AMEET Sp. z o.o., Lodz, Poland, pp. 26–39 (in Ukrainian).
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/12976/1/Bodrova%202017%2C%20%20Poland.pdf>
2. Vashchenko, L. M. (2005). *Upravlinnia innovatsiinykh protsesamy v zahalnyi serednii osviti rehionu* [Management of Innovation Processes in General Secondary Education in the Region]: monohrafiia. Kyiv: Tyrash, 380 p. (in Ukrainian).
3. Volkanova, V. (2010). *Orhanizatsiia metodychnoi roboty* [Organization of Methodical Work]. Kyiv: Shkilnyi svit, 128 p. (in Ukrainian).
4. Ziaziun, I., Kramushchenko, I., Kryvonos, I. (2008). *Pedahohichna maisternist* [Pedagogical Skills]: pidruchnyk. Za redaktsiieiu I. A. Ziaziuna, 3-tie vydannia, dopovnene i pereroblene, Kyiv: subiekt pidpriemnytskoi diialnosti Bohdanova A. M., 376 p. (in Ukrainian).
5. Kaloshyn, V. F. (2014). *Psykhologichni aspekty pidvyshchennia profesiinoi pedahohichnoi kompetentnosti* [Psychological Aspects of Increasing Professional Pedagogical Competence]. *Upravlinnia shkoloiu*, № 7–9 (415–417), pp. 68–75 (in Ukrainian).
6. Kryvoruchko, T. M. (2014). *Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na urokakh muzychnoho mystetstva* [The Use of Information and Communication Technologies at Music Lessons]. *Tekhnolohii fakhovoi maisternosti: innovatsii v suchasnyi osviti* (in Ukrainian).
<http://timso.koippo.kr.ua/hmura10/vykorystannya-informatsiino-komunikatsiinykh-tehnolohii-na-urokah-muzychnoho-mystetstva/>
7. Kryshchanovych, M. (2018). *Osoblyvosti struktury formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho uchytelia* [Features of the Structure of Formation of Future Teacher Professional Competence]. *Molod i rynok*, №8 (163), pp. 22–25.
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.141862>
8. Pastushenko, L. A. (2017). *Pedahohichna tekhnolohiia rozvytku profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva u vyshchykh mystetskykh navchalnykh zakladakh* [Pedagogical Technology of Development of Professional Competence of Future Teachers of Music Art in Higher Art Education Institutions]: dysertatsiia kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04. Rivne. 244 p. (in Russian).
9. Potashnik, M. M. (1997). *Upravlenie sovremennoi shkoloy (v voprosakh i otvetakh)* [Management of a Modern School (in questions and answers)]: posobiye dlia rukovoditelei obshcheobrazovatelnykh uchrezhdenii i organov obrazovaniia. Moskva: Novaia shkola, 47 p. (in Russian).
10. Slavenin, V. A. (1973). *K voprosu o professionalizme uchitelia obshcheobrazovatelnoi shkoly* [To the Question of Professionalism of a Secondary School Teacher]. Moskva, *Sovetskaia pedagogika*, № 5, pp. 28–31 (in Russian).
11. Starchenko, K. (2007). *Naukovo-metodychna robota z uchyteliamy* [Scientific and Methodical Work among Teachers]. *Dyrektoram shkil*, № 11, pp. 57–61 (in Ukrainian).
12. Tsymbaliuk, Ya. S. (2011). *Struktura metodychnoi kompetentnosti vchytelia* [The Structure of Methodological Competence of the Teacher]. *Nauka i osvita* (in Ukrainian).
https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/4_2011/58.pdf

Е. П. ПРОВОРОВА

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена проблеме совершенствования методической компетентности учителей музыки в учреждениях общего среднего образования путем четко продуманной системы внутришкольной методической работы. Предложено определение таких понятий, как «профессиональная компетентность учителя музыки», «методическая компетентность учителя музыки», определены функции методической работы в заведении общего среднего образования, критерии оптимальности результатов методической работы учителя. Дана характеристика традиционных и инновационных методов, форм и технологий совершенствования методической компетентности учителей музыки в заведении общего среднего образования.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, методическая компетентность, методическая работа, учитель музыки, учреждения общего среднего образования.

Ye. Provorova

IMPROVEMENT OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF MUSIC TEACHERS IN COMPREHENSIVE SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

The article is devoted to the problem of improvement of methodological competence of music teachers in general secondary educational institutions through a well-thought-out system of school methodical work. The definition of such concepts as "professional competence of a music teacher" and "methodical competence of a music teacher" is proposed. Under the professional competence of a music teacher we understand the holistic characteristics of the personality of the specialist with the already-formed set of competencies that allow him to perform his professional functions effectively, to update and enrich his knowledge constantly, to develop new skills according to the level of science and technology, to be ready for social changes, to enjoy his professional activities. In its turn, the methodical competence of the teacher-musician is interpreted as an integral characteristic of personality, which determines the ability to solve professional problems in situations of real practical musical-educational activities, corresponds to the main types of methodical activities of music teachers and is a set of components such as orientational (professional orientation), cognitive (methodical knowledge), operational-active (methodical skills), personal (professionally significant personal qualities) and social-behavioral (experience). The functions of methodical work in the institution of general secondary education (planning, organizational, diagnostic, prognostic, modeling, corrective functions) and criteria of optimality of results of teacher's methodical work (criterion of efficiency, criterion of rational spending time and economy, satisfaction of the teacher with the work, criterion of effective methodical work) are studied out. The characteristics of traditional and innovative methods, forms and technologies of improving the methodological competence of music teachers in general secondary education are given, which include concilium, round table, methodical ring, auction of pedagogical ideas, business game, week of pedagogical sciences, pedagogical workshop, master classes, pedagogical mosaic, creative laboratory, discussion-aquarium, debates, information and communication technologies, etc.

Key words: professional competence, methodical competence, methodical work, music teacher, general secondary educational institutions.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2020 р.

Прийнято до друку 14.10.2020 р.